

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2581

Vragen van de leden **Schouw** en **Sjoerdsma** (beide D66) aan de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie en de minister van Buitenlandse Zaken over *door het Internationaal Strafhof vrijgesproken verdachten* (ingezonden 2 mei 2013).

Antwoord van staatssecretaris **Teeven** (Veiligheid en Justitie), mede namens de minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 17 juni 2013). Zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2012–2013, nr. 2414.

Vraag 1

Hoe heeft het kunnen gebeuren dat de heer Ngudjolo op Nederlands grondgebied is vrijgelaten, hoewel het Internationaal Strafhof de verantwoordelijkheid heeft met derde landen afspraken te maken over de overbrenging van vrijgesproken verdachten? Betekent dit dat het Internationaal Strafhof haar plicht conform het zetelverdrag niet is nagekomen?

Antwoord 1

De rechters van het Internationaal Strafhof hebben de heer Ngudjolo in eerste aanleg vrijgesproken en zijn onmiddellijke invrijheidstelling gelast. Daaruit volgt niet het recht om in Nederland te verblijven. Uitgangspunt is dat het Internationaal Strafhof na vrijspraak zo spoedig mogelijk passende voorzieningen dient te treffen voor overbrenging van de betrokken persoon naar het land van herkomst of een derde staat. Uit het Zetelverdrag volgt dat de Nederlandse autoriteiten gehouden zijn om dit proces te faciliteren. Nederland heeft Ngudjolo conform het Zetelverdrag vervoerd naar het vertrekpunt uit Nederland. Betrokkene heeft tijdens dit proces verzocht om asiel. De behandeling van het verzoek maakt dat tot dusver overbrenging van betrokkene naar een derde land – voor zover hij niet terug kan keren naar de Democratische Republiek Congo – nog niet heeft plaatsgevonden.

Vraag 2

Wat is de uitkomst van het gesprek dat u 15 februari jl. heeft gehad met de President van het Internationaal Strafhof? Welke «structurele» afspraken heeft u voor ogen?

Antwoord 2

Op 15 februari jl. hebben wij met de President van het Internationaal Strafhof gesproken over structurele afspraken met betrekking tot de procedure van overbrenging van getuigen, verdachten, vrijgesprokenen en veroordeelden

van en naar het Internationaal Strafhof. Met de president van het Internationaal Strafhof hebben wij afgesproken dat Nederland en de griffie van het Internationaal Strafhof nadere afspraken zullen vormgeven.

Vraag 3

Herinnert u zich de antwoorden op de vragen van de leden Spekman en Timmermans over de weigering door Nederland op instigatie van het Internationaal Strafhof vier Congolese getuigen toe te laten tot de Nederlandse asielpcedure? Kunt u aangeven of zij nog gedetineerd zijn, wat de status van hun asielpcedure is en of er maatregelen zijn genomen om te voorkomen dat soortgelijke gevallen zich in de toekomst nog zullen voordoen?

Antwoord 3

Ja. Deze uit buitenlandse detentie overgekomen getuigen zijn nog gedetineerd door het Internationaal Strafhof. Wat betreft de stand van de procedure hanteer ik het uitgangspunt dat ik niet inga op individuele zaken. De casuïstiek wordt betrokken bij het opstellen van de in het antwoord op vraag 2 genoemde structurele afspraken.

Vraag 4

Is het mogelijk dat getuigen of vrijgesproken verdachten worden uitgesloten van asielsbescherming omdat zij onder de 1F clausule van het VN Vluchtelingenverdrag vallen, terwijl zij niet naar hun land van herkomst kunnen worden teruggestuurd op basis van artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens? Zo ja, wat zal de status zijn van deze mensen en wat zal uw beleid zijn ten aanzien van deze mensen?

Antwoord 4

Het is mogelijk dat ten aanzien van al dan niet gedetineerde getuigen of vrijgesproken verdachten die in Nederland asielaanvragen wordt geoordeeld dat artikel 1F Vluchtelingenverdrag van toepassing is. Daarbij kan het zijn dat tegelijkertijd ten aanzien van hen wordt geoordeeld dat zij niet kunnen terugkeren naar hun land van herkomst vanwege een reëel risico op een onmenselijke behandeling als bedoeld in artikel 3 van het EVRM. Het is de verantwoordelijkheid van het Internationaal Strafhof om na getuigenis of vrijspraak zo spoedig mogelijk passende voorzieningen te treffen voor overbrenging van de betrokken persoon naar het land van herkomst of een derde staat. Voor hen die niet zonder meer kunnen terugkeren naar het land van herkomst dient het Internationaal Strafhof maatregelen te treffen opdat zij een veilig heenkomen vinden, in hun land van herkomst dan wel in een derde land. Voor zover deze personen op Nederlands grondgebied zouden komen te verblijven geldt voor hen het beleid gelijk andere vreemdelingen aan wie in Nederland artikel 1F Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen.

Vraag 5, 6

Bent u ervan op de hoogte dat sommige Rwandese verdachten die door het Rwanda Tribunaal in Arusha zijn vrijgesproken al jaren in Tanzania in een safehouse verblijven omdat zij niet veilig terug kunnen keren naar Rwanda en geen enkel derde land bereid is hen op te nemen? Is het mogelijk dat een soortgelijke situatie zich in Nederland kan voordoen ten aanzien van op basis van artikel 1F uitgesloten door het Internationaal Strafhof opgeroepen getuigen en vrijgesproken verdachten?

Bent u van mening dat een uiterst onwenselijke situatie zal ontstaan als door het Internationaal Strafhof opgeroepen getuigen en/of vrijgesproken verdachten in de Nederlandse illegaliteit zullen verdwijnen als niet uitzetbare 1F-er? Wat gaat u hieraan doen?

Antwoord 5, 6

De situatie van de door u genoemde personen in Tanzania is mij bekend. In de structurele afspraken met het Internationaal Strafhof zal aandacht worden besteed aan het voorkomen van de door u geschetste situatie.

Vraag 7

Kunnen door het Internationaal Strafhof opgeroepen getuigen en vrijgesproken verdachten die in Nederland op basis van artikel 1F van asielbescherming zijn uitgesloten, op basis van de Wet Internationale Misdrijven door het Nederlands openbaar ministerie worden vervolgd voor vermeende misdrijven die niet door het Internationaal Strafhof ten laste zijn gelegd?

Antwoord 7

Het kan voorkomen dat Nederland zelf rechtsmacht heeft en deze rechtsmacht ook kan uitoefenen over personen die als verdachte, getuige of anderszins ten behoeve van en op bevel of verzoek van het Internationaal Strafhof door de Nederlandse autoriteiten over Nederlands grondgebied naar het terrein van het Internationaal Strafhof worden geleid. Een eventuele aangifte tegen een persoon die naar het Internationaal Strafhof wordt geleid, of na vervulling van zijn taken of na afronding van zijn proces aldaar weer op de terugweg naar zijn staat van herkomst is, zal de officier van justitie reeds moeten afwijzen op de grond van strijdigheid met volkenrechtelijke verplichtingen die op Nederland als gastland van het Strafhof rusten (zie onder andere artikel 87 van de Uitvoeringswet Internationaal Strafhof en artikel 16 Wet internationale misdrijven). Indien betrokkene na een periode van vijftien dagen waarbinnen vertrek uit Nederland redelijkerwijs mogelijk was, nog in Nederland verblijft, vervalt deze immuniteit (artikel 87 lid 2 van de Uitvoeringswet Internationaal Strafhof).

Vraag 8

Ben u van mening dat Nederland ten aanzien van mensen met een 1F status op basis van het *aut dedere, aut judicare* principe een plicht heeft tot vervolging van deze personen over te gaan? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

De tegenwerping van artikel 1F Vluchtelingenverdrag is een vreemdelingrechtelijke tegenwerping, tot stand gekomen na een bestuursrechtelijke procedure. Een dergelijke toets is wezenlijk anders dan de toets die geldt voor de vraag of strafrechtelijk onderzoek geïndiceerd en mogelijk is. Een plicht om te vervolgen kan ten aanzien van een beperkt aantal misdrijven in sommige gevallen voortvloeien uit het internationale recht op grond van het *aut dedere aut judicare*-beginsel. Ook hier gaat het echter om wezenlijk andere criteria dan die gelden in het kader van de 1F-toets. Uit het enkele feit dat aan een persoon artikel 1F Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen vloeit dan ook geen strafrechtelijke vervolgingsplicht voort ten aanzien van die persoon.